

Το Ισραήλ είναι γνωστό σε πολλούς στην Ελλάδα περισσότερο για τους πολέμους που έχει διεξαγάγει κατά καιρούς με τους Άραβες γείτονές του και τους Παλαιστίνιους, τις πολύ καλά εκπαιδευμένες ένοπλες δυνάμεις και τον υψηλής τεχνολογίας στρατιωτικό εξοπλισμό του.

Κάποιοι ίσως έχουν ακούσει για τις πολιτικές διαμάχες και τις εύθραυστες κυβερνήσεις συνασπισμού στις οποίες μπορούν να συνυπάρχουν Ορθόδοξοι Εβραίοι με εκλεγμένους Άραβες πολίτες του. Τα τελευταία χρόνια ήλθε στην επικαιρότητα λόγω των ισραηλινών επενδύσεων στην εγχώρια αγορά ακινήτων για airbnb κ.λπ.

Αντίθετα, το Ισραήλ είναι λίγο έως καθόλου γνωστό για τις οικονομικές επιδόσεις του. Εντυπήσαμε λίγο σ' αυτές μετά από συζητήσεις με συμπατριώτες μας στο εξωτερικό, οι οποίοι εκφράζονται με διθυραμβικά σχόλια για το «Startup Nation», δηλ. το έθνος των νεοφυών επιχειρήσεων.

Δεν ήταν πάντοτε έτσι. Ανατρέχοντας για μακροοικονομικά στοιχεία πίσω στον χρόνο διαπιστώσαμε ότι η οικονομία του Ισραήλ ήταν καταχρεωμένη στα μέσα της δεκαετίας του 1980. Για την ακρίβεια, το δημόσιο χρέος ως προς το ΑΕΠ ανερχόταν στο 160%.

Όπως αναφέρει ο ΟΟΣΑ στην έκθεση του 2011: «Μέχρι τα μέσα της δεκαετίας του 1980, η κυβέρνηση είχε ένα πολύ δραστήριο ρόλο στην κατανομή των πόρων, χρησιμοποιώντας απευθείας κρατικές πιστώσεις, κεφαλαιακές επιχορηγήσεις και εγγυήσεις. Εν τω μεταξύ, ο πληθωρισμός ήταν επίμονα υψηλός και συνεισέφερε στη χρηματοοικονομική καταπίεση και μέχρι τις αρχές του 1990 σχεδόν όλες οι κινητές αξίες είχαν ρήτρα πληθωρισμό ή ξένου νομίσματος, κυρίως το αμερικανικό δολάριο. Οι κεφαλαιακοί έλεγχοι ήταν διαδεδομένοι και η ξένη παρουσία στο χρηματοοικονομικό σύστημα ήταν περιορισμένη». Επιπλέον, οι τρεις μεγαλύτερες τράπεζες, οι οποίες εθνικοποιήθηκαν, κυριαρχούσαν στο χρηματοοικονομικό σύστημα, κατέχοντας το 85% του ενεργητικού.

Σύμφωνα με τον ΟΟΣΑ, το πρόγραμμα της απελευθέρωσης, της αποκανονικοποίησης, της ενίσχυσης του ανταγωνισμού στη λιανική, της ανάπτυξης της κεφαλαιαγοράς με ενθάρρυνση της διαμεσολάβησης από μη τράπεζες απέφεραν καρπούς. Η ισραηλινή οικονομία αναπτύχθηκε με υψηλούς ρυθμούς, τα capital controls ήρθαν και το δημόσιο χρέος βρίσκεται σήμερα στο 65% περίπου, σύμφωνα με το ΔΝΤ. Το κατά κεφαλήν εισόδημα του Ισραήλ ανήλθε σε 55 χιλ. δολάρια περίπου το 2022 έναντι μόλις 20.700 δολαρίων περίπου της Ελλάδας. Με άλλα λόγια, είναι υπερδιπλάσιο του ελληνικού.

Φυσικά, τίποτα δεν είναι τυχαίο. Πάνω από το 30% των εξαγωγών του Ισραήλ είναι προϊόντα τεχνολογίας καθώς η χώρα ενθαρρύνει τη σύνδεση των πανεπιστημίων και των ερευνητικών ιδρυμάτων με τις επιχειρήσεις και τις επενδύσεις σε έρευνα και ανάπτυξη (R&D). Εκατοντάδες πολυεθνικές εταιρείες έχουν πλέον παρουσία στη χώρα.

Η αποτυχία δεν φοβίζει τους Ισραηλινούς, οι οποίοι γνωρίζουν ότι η καινοτομία ενέχει ρίσκο. Γι' αυτό είναι σύνηθες να προσπαθούν να υλοποιήσουν επιχειρηματικές ιδέες όπως μας ανέφερε στέλεχος αμερικανοϊαπωνικής υψηλής τεχνολογίας εταιρείας που συνεργάζεται με ισραηλινή.

Ας πάρουμε επίσης για παράδειγμα την Εθνική Άμυνα. Το Ισραήλ δαπανά το 5% του ΑΕΠ γι' αυτό τον σκοπό αλλά το 80%-90% δεν κατευθύνεται σε λειτουργικά κόστη, π.χ. μισθοί στρατιωτικών κ.λπ. όπως συνέβαινε στην Ελλάδα. Οι νέοι, άνδρες και γυναίκες, υπηρετούν υποχρεωτικά κάποια χρόνια στον στρατό αντίστοιχα από την ηλικία των 18. Όμως, δεν χάνουν τον χρόνο τους. Αντίθετα, εκπαιδεύονται στη χρήση όπλων και οπλικών συστημάτων αλλά κυρίως σε μονάδες των ενόπλων δυνάμεων με υψηλές τεχνολογικές απαιτήσεις. Αποκτούν λοιπόν προσόντα και τεχνικές δεξιότητες που τους καθιστούν υποψήφιους για πρόσληψη από εταιρείες όταν απολύονται.

Θα μπορούσαμε να αναφέρουμε ακόμη περισσότερα απ' αυτά που πληροφορηθήκαμε. Όμως, το συμπέρασμα δεν αλλάζει. Από μια καταχρεωμένη χώρα με κρατικοδίαιτη οικονομία τη δεκαετία του 1980, το Ισραήλ κατόρθωσε να μειώσει το χρέος προς το ΑΕΠ στο 1/3, να είναι μια από τις πλουσιότερες χώρες στον κόσμο και να είναι πρωτοπόρο σε θέματα τεχνολογίας.

Α, ναι, έχει επίσης μια Διασπορά, όπως η Ελλάδα. Μόνο που δεν την αγνοεί όπως εμείς.

Πηγή: ιστοσελίδα euro2day.gr, 29.9.2023.